

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5012/2023
30.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Сретко Шево, адвокат из ..., против туженог „Технохемија“ ад Београд, чији је пуномоћник Душко Лишанин, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3496/22 од 29.09.2022. године, у седници одржаној 30.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3496/22 од 29.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 26751/21 од 14.10.2021. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име дуга исплати износ од 79.600 евра са каматом по стопи коју прописује Европска централна банка и то на износ од 21.000 евра почев од 04.08.2009. године до исплате, на износ од 54.000 евра почев од 31.01.2011. године до исплате и на износ од 4.600 евра почев од 26.05.2011. године до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3496/22 од 29.09.2022. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и наведена пресуда првостепеног суда је потврђена у ставу првом изреке, а преиначено је решење о трошковима поступка тако што је обавезан тужилац да туженом накнади трошкове целокупног поступка у износу од 1.068.400,00 динара. Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом чланова 403. став 3. и 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23), Врховни суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновано се ревизија позива на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, јер у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона. У конкретном случају, другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права, и поступајући у складу са одредбама члана 396. став 1. и 2. ЗПП оценио битне жалбене наводе и навео разлоге које је узео у обзир по службеној дужности, у датом образложењу побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био власник и директор привредног друштва „Седра“ доо Бела Црква, које се бавило производњом елемената од дрвета и дрвених врата. У 2005. години тужилац је на лицитацији од фабрике „Победа“ купио машине за обраду дрвета које су биле инсталиране у самој фабрици, а на другој лицитацији у 2006. години његово предузеће „Седра“ доо купило је од фабрике „Победа“ пословно-производни простор фабрике у Маја месеца 2007. године тужилац је из здравствених разлога био принуђен да престане да ради, због чега је одлучио да прода објекте и машине. Објекти су продати, машине нису. Продаја објеката је извршена закључењем уговор о купопродаји непокретности између привредног друштва „Седра“ доо Бела Црква као продавца и привредног друштва „Ројал“ ад из Београда као купца, овереног пред Општинским судом у Белој Цркви 19.12.2007. године, који за предмет има 10 зграда на кат. парц. .. зк. ул .. КО Истовремено је уговорено право продавца да настави са коришћењем ових непокретности у својству закупца, наредне четири године, с тим да се од њега неће наплаћивати закупнина у том периоду, а да ће по истеку рока од четири године уговорне стране посебним уговором регулисати питање закупа.

Непокретностима је у даљем прометовано закључењем уговора о купопродаји непокретности 13.10.2008. године између привредног друштва „Ројал“ ад као продавца и овде туженог „Технохемија“ ад Београд као купца. С обзиром да је пословно-производни простор туженог у ... са машинама тужиоца био неискоришћен, започети су преговори између тужиоца и туженог о изгледима за производњу коју би тужени покренуо, у оквиру којих је тужилац доставио туженом понуду за покретање производње елемената за врата на месечном нивоу, са приказом укупних трошкова, цене готовог производа и очекиване месечне бруто добити и предложио да уколико би ови подаци били прихватљиви за туженог закључе уговор о закупу машина. Поводом изнетог у понуди, тадашњи генерални директор туженог ББ је дописом обавестио тужиоца да је тужени из профитабилних разлога заинтересован за његов предлог и да машине може сместити у делу магацинског простора у ... број .. у ..., и да уколико постоји могућност да се одређени број машина стави у функцију производње нема разлога чекати комплетно монтирање, имајући у виду да се из понуде може закључити да већ постоји интересовање и за неке полупроизводе. Преговори су резултирали

закључењем два уговора између парничних странака дана 18.12.2008. године. У закљученом уговору о пословно-техничкој сарадњи је наведено да се закључује ради реализације заједничког посла и остварења добити на основу ангажовања у заједничком послу, да тужени тим поводом улаже знак, реноме, препознатљивост и конкурентност на тржишту у области промета, пословни простор, режијске трошкове, сировине и репроматеријал, док се тужилац обавезује да маркетиншки обради тржиште и достави списак ликвидних и солвентних купаца, чиме се обезбеђује пласман производа, и да се обавезује да као гаранцију успешности посла купци доставе бланко меницу са меничним овлашћењем за случај одложеног плаћања купљене робе, као и неки други вид прихватљиве гаранције. Такође, обавеза тужиоца је била и да инсталира машине неопходне за одвијање производног процеса израде елемената за врата, о чему ће сачинити уговор о закупу, док се тужени обавезао да те машине осигура код осигуравајућег друштва и да плаћа месечни закуп, с тим да се тужилац одриче било каквог учешћа од добити остварене продајом робе или производа. На основу члана 4. уговора о пословно-техничкој сарадњи, истог дана је између странака закључен и уговор о закупу девет тачно одређених машина за обраду и прераду дрвета, са уговореним трајањем закупа четири године, а најмање годину дана, уз уговорену закупнину на месечном нивоу од 3.000 евра по средњем курсу НБС на дан уплате, са констатацијом да је купац ступио у посед права закупа предметних машина даном потписивања уговора. До покретања производње није дошло. Поруцбина за робу није било, нити коришћења тужиочевих инсталираних машина. Уследила је промена руководства туженог. Како се тужилац обраћао захтевом за исплату закупнине, између тужиоца и новог руководства туженог одржан је састанак 22.04.2009. године на ком је договорено да тужилац достави документацију везано за посао обраде дрвета. Након месец дана, тужилац је 25.05.2009. године доставио туженом бизнис план производње сендвич плоча из септембра 2008. године и списак са називима четири инсолвентна купца. Достављено датира из периода вођених преговора, пре приступања закључењу уговора од 18.12.2008. године којим су обавезе на страни тужиоца дефинисане у ширем опсегу од уступања машина на коришћење. По пријему достављеног од стране тужиоца у мају 2009. године, тужени је обавестио тужиоца да је са доставом документације закаснио. До реализације производње није дошло. Предмет тужбеног захтева је исплата закупнине за машине за период 18.12.2008. године до 07.03.2011. године у износу од 79.600 евра у динарској противвредности.

Код изнетог чињеничног стања, пресудама нижестепених судова је оцењено да је тужбени захтев неоснован. Другостепена пресуда је заснована на правилној примени чланова 99. став 2. и 122. Закона о облигационим односима, уз дато образложење да закључени уговори о пословно-техничкој сарадњи и закупу одређених машина немају самосталну судбину у погледу извршења права и обавеза странака као уговарача, јер из садржине уговореног произилази да је економски интерес уговарача, добит туженог од продаје робе или производа, а добит тужиоца од закупнине машина, условљен оствареном производњом и пласирањем производа на тржиште и у том смислу обостраним ангажовањем странака у циљу реализације посла производње и продаје инсолвентним купцима, па је тако добит коју је тужени требало да оствари од производње и продаје производа била условљена ангажовањем тужиоца у виду обраде тржишта, проналажења купаца, обезбеђивања гаранција за плаћање, због чега и његово право на остварење добити у виду закупнине подлеже оцени испуњења његових

обавеза из уговора о пословно-техничкој сарадњи, а које није на уговорени начин извршио (достављањем списка ликвидних купаца са меничним овлашћењима). Закључак да су обавезе уговорних страна из оба уговора у међусобној вези у питање се не доводи. Код чињенице да производња није почела, кауза уговора није остварена, а тужилац је одговоран за неиспуњење, односно насталу ситуацију некоришћења машина у сврхе ради које је закуп уговорен. Због неостварене каузе уговора, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за исплату закупнине за машине које у утуженом периоду нису коришћене за производњу из разлога за који је тужилац одговоран.

Ревизија тужиоца није основана у оспоравању правилности примене материјаног права од стране нижестепених судова.

Одредбом члана 122. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да у двостраним уговорима ниједна страна није дужна испунити своју обавезу ако друга страна не испуни или није спремна да истовремено испуни своју обавезу, изузев ако је што друго уговорено или законом одређено, или ако што друго проистиче из природе посла.

У конкретном случају, тужилац није испунио обавезе засноване на уговору о пословно-техничкој сарадњи, условљавајуће за отпочињање производње коришћењем његових машина, те у смислу цитираног правила истовременог испуњења не може од туженог захтевати исплату закупнине по уговору о закупу који нема самосталну судбину у погледу извршавања права и обавеза странака као уговарача, већ је закључен везано за уговор о пословно-техничкој сарадњи чијим је чланом 4. предвиђено да ће странке закључити уговор о закупу машина.

Код изнетог, нема места истицањима тужиоца као ревидента да је уговор о пословно-техничкој сарадњи закључен тек након закључења уговора о закупу, нити оспоравању закључка да су обавезе из ових уговора у међусобној вези и тичу се истог јединствено уговореног посла између странака. Обавезе из уговора о пословно-техничкој сарадњи од 18.12.2008. године тужилац није ни накнадно испунио, након састанак одржаног са новим руководством туженог 22.04.2009. године, следом чега садржина тужениковог дописа тужиоцу да су беспредметна потраживања по основу закупа машина пошто предметни посао никада није реализован нити је отпочео, није могла оставити тужиоца у незнању о ставу туженог, независно од околности што формално странке нису раскинуле уговоре закључене 18.12.2008. године. Наводи ревизије о потврђеном усвајању УППР-а и обустави стечајног поступка над туженим, не утичу на другачији исход овог спора, имајући у виду да је укидањем правноснажне пресуде од 05.04.2012. године отпао основ по којем је потраживање по пресуди било обухваћено усвојеним УППР-ом, а да је у даљем расправљању утврђено да утужено потраживање није основано. При таквом исходу, УППР не представља пресуђену ствар, нити се може сматрати признањем дуга, како се у ревизији наводи.

Како ни осталим наводима ревизије у питање није доведена правилност и законитост побијане пресуде, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

Из изнетих разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић